

ÎN FESTIVAL

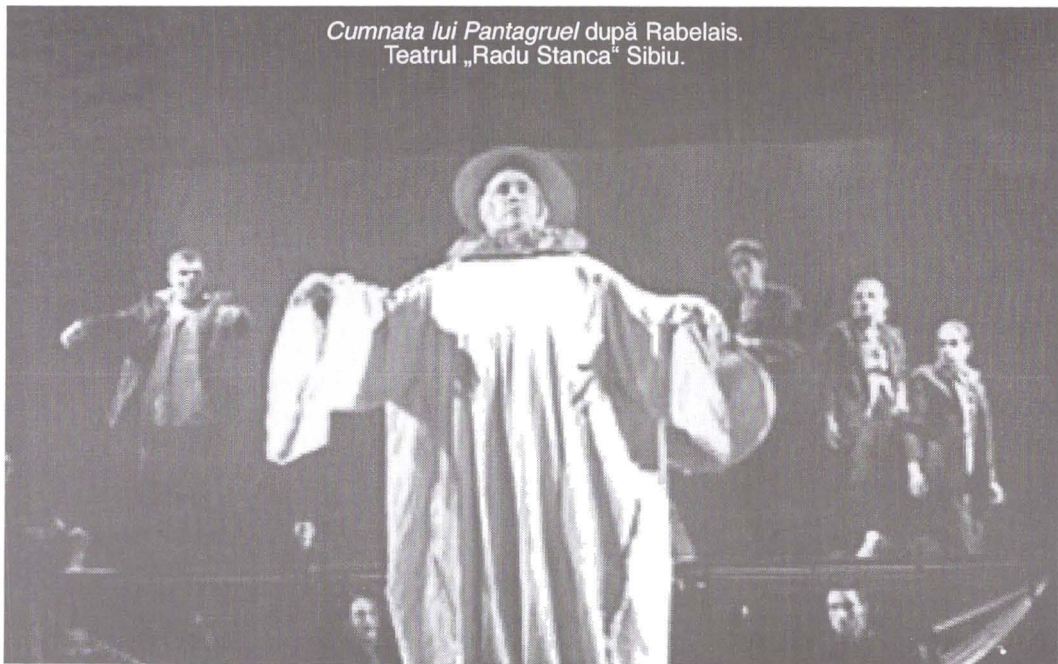
Virgil FLONDA:

„Silviu Purcărete este un bun universal”

Maria Sârbu: *V-am auzit de mai multe ori vorbind, cu diverse ocazii, despre regizori prestigioși care au montat la Sibiu și în spectacolele cărora jucați. Este vorba de Silviu Purcărete și Andriy Zholdak. Primul a pus în scenă Pilafuri și parfum de măgar și Cumnata lui Pantagruel, iar cel de-al doilea, Idiotul și Othello?!. Asociați colaborarea cu ei „ca o împletire a regizorului cu actorul”. Totuși, sunt creatori diferiți. Cum i-ați prezenta, din perspectiva interpretului, dar și a pedagogului de teatru, care sunteți?*

Virgil Flonda: Am avut șansa să lucrez imediat după facultate, mai întâi, cu un regizor excepțional, – Iulian Vișa. Dacă nu aș fi lucrat cu el, nu puteam lucra nici cu Purcărete și nici cu Zholdak. Vișa avea școala lui David Esrig – un perfecționist și primul mare regizor român care s-a impus în străinătate. Purcărete a fost studentul lui Radu Penciulescu – cu o școală apropiată lui Esrig, dar în același timp puțin diferită. Zholdak a fost studentul lui Anatoli Vasiliev, însă școala rusească de teatru se deosebește, un pic, de cea românească.

*Cumnata lui Pantagruel după Rabelais.
Teatrul „Radu Stanca” Sibiu.*

M.S.: *Teatrul lui Silviu Purcărete nu mai ține, cred, de o școală. Este altceva.*

V.F.: Purcărete este deja un bun universal, ajuns pe un pisc. Mi se pare extraordinar ca el, la nivelul la care se află, să încerce să-și schimbe mijloacele de expresie. După mine, *Cumnata lui Pantagruel* este o altă etapă în traseul artistic al lui Silviu Purcărete. Pot să afirm cu certitudine, chiar dacă nu am văzut pe viu toate spectacolele sale, că are un mod aparte de a lucra cu actorul. Îl poate face pe actor să meargă pe ideea, că este și el, alături de regizor, un creator. Este păcat că nu s-a făcut un jurnal de repetiții, ține de modul cum se naște un spectacol. Perioada de repetiții, nu vreau să fiu ipocrit, a fost cea mai frumoasă dintre toate pe care le-am avut. Regizorul și-a ales actori unul și unul, pentru ca să-i facă responsabili. A știut exact că, în momentul în care un actor va avea responsabilitate, acel actor nu va putea să greșească. Ne-a spus ceva formidabil: gândiți-vă că ne jucăm, iar spectacolul va fi constituit din niște joculețe executate penibil și fără strălucire; atunci toată lumea va zice că este un lucru prost făcut, dar drăguț. Dacă lucrurile vor fi însușite și voi veți fi cu credință acolo, spectatorul va spune că este o minunăție. Avea dreptate. Perioada de repetiție a fost o fericire. El lucrează relaxat și relaxant. Purcărete este un boier.

M.S.: *V-a dat teme, la Cumnata lui Pantagruel.*

V.F.: A fost superbă ideea lui; ne-a dat senzația că ceea ce gândim noi e bine, și probabil era bine. Deși îi plăcea să spună că este un spectacol de echipă, *Cumnata lui Pantagruel* este un spectacol de Silviu Purcărete.

M.S.: *Lección bună să faci pâine în spectacol?*

V.F.: Ce făceam noi la început nu era pâine. Ca actori, puneam apă în făină și frământam, apoi a venit maestrul și a dat indicații. Multe dintre exercițiile pe care le-am făcut înainte nu au fost introduse în spectacol. La început, Silviu Purcărete ne-a dat opt teme, după care am avut 17 dansuri. Mie mi-a picat dansul felioarei de castravete.

M.S.: *În ce consta?*

V.F.: Trebuia să inventez o acțiune în care felioara de castravete să fie importantă. Silviu a vrut să vadă dacă noi putem să ne asumăm o comandă. Din toate aceste dansuri, puține au rămas în spectacol – dansul lingurii, dansul acului, dansul bășicii porcului, dansul ouălor. Exercițiile noastre conțineau altceva, Purcărete însă le-a dus în direcția în care a vrut el.

M.S.: *Totul este perfect ordonat.*

V.F.: Silviu Purcărete nu trebuie crezut pe cuvânt atunci când spune „nu știu ce va fi”. Știe exact ce va face. O altă calitate a lui Purcărete este aceea că nu vrea să surclaseze pe nimeni, nu vrea să impună o dominantă, un aer de superioritate în fața colaboratorilor. Este printre puținii oameni – mari artiști – care cultivă sentimentul de prietenie. Nu l-am întrebat niciodată, dar cred că el nu ar putea lucra cu un actor pe care să nu-l simpatizeze sau să nu-i fie apropiat. A creat o lume pe coordonatele operei lui Rabelais. Temele erau din Rabelais. Limba era inventată. Era incitant, îți dădeai seama că este o limbă inventată pe care nu o știe nimeni – câteva fraze în latină, câteva în germana veche și tot așa. Toate acestea ne-au dat senzația că începem să facem ceva ce nu am mai făcut. Nu mai era vorba de rutină – citești textul, ai lectura la masă –, nu. Am intrat în joc de la început. Astăzi se dau teme, și în două zile, vorba lui, avem premieră. Ne spunea să repetăm când vrem. Nu ne constrângea. Ne adunam, pe biserișute, și repetam pe unde apucam, uneori chiar în cameră de hotel. Noaptea discutam, scriam scenariu, veneam cu idei, după care mergeam și repetam. Silviu Purcărete l-a făcut responsabil pe actor. Când am aflat ce fel de spectacol vrca să facă, mi-am dat seama că aceasta era singura cale. Dacă ar fi trebuit să executăm niște lucruri

gândite de cineva, nu știu cum ieșea. Poate la fel de bine, dar fără emoție, fără vibrație interioară. S-a făcut totul cu credință. În ultimele sale spectacole merge tot mai mult spre simplitate, și el este foarte riguros în această simplitate.

M.S.: *Costumele lui Helmut Stürmer vă prind bine pe toți.*

V.F.: Și el lucrează cu Purcărete din mare prietenie. E dispus să schimbe atunci când Silviu vine cu idei. Pentru că și Stürmer e un mare artist și nu un simplu meseriaș.

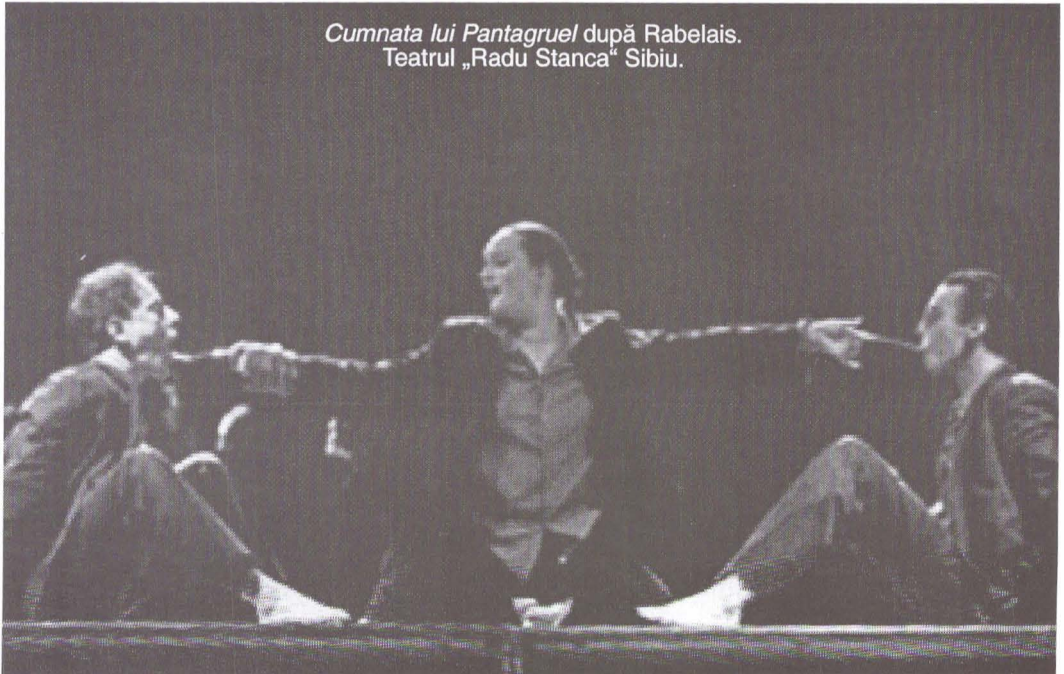
M.S.: *Se lucra din plăcere?*

V.F.: Din mare plăcere. Silviu cerea și scenografului și compozitorului câte ceva, iar ei făceau totul din plăcere. Repetițiile la *Cumnata lui Pantagruel* au reprezentat o perioadă de baie spirituală.

M.S.: *Andriy Zholdak este altceva și vă place să faceți o comparație între acest creator excentric, avangardist, cu o linie foarte personală în ceea ce privește regia la ora actuală, și Silviu Purcărete.*

V.F.: Ca artist, Zholdak nu este opusul lui Silviu, dar ca mod de a se impune da. Zholdak poate lucra 24 de ore din 24. Este vulcanic, de nestăvilit, dar mie îmi face bine. Din punct de vedere al regiei, cred că ei se completează, de aceea, probabil, se și simpatizează, ca artiști. Purcărete nu are invidii, ceea ce este extraordinar. La Zholdak se văd lucrurile care îi plac și care nu-i plac. Le spune. Probabil că și Purcărete are lucruri care nu-i plac, dar nu consumă energie pentru a-și manifesta „neplăcerea“, nu este încrâncenat. Când îi place ceva, se manifestă altfel. De exemplu, a doua zi după premiera cu *Othello?!* (în februarie anul trecut) aveam spectacol cu *Pilafuri și parfum de măgar* și la repetiție Silviu Purcărete a zis: „Vreau să vă felicit pe toți cei care ați jucat în *Othello?!*“. Marii artiști nu au gesturi dintre acestea. Purcărete le are și demonstrează că este un tip sincer cu sine, în primul rând. Și Zholdak are calități extraordinare. Despre el, George Banu spunea că este regizorul viitorului. Când va reuși să-și mai strunească din

*Cumnata lui Pantagruel după Rabelais.
Teatrul „Radu Stanca” Sibiu.*

imaginație, să și-o elaboreze cu atenție, să taie chiar scene care îi plac va fi aproape de perfecțiune.

M.S.: *Tot ce gândește ca regizor vrea să se vadă.*

V.F.: Așa este, or, nu trebuie să bei un butoi de vin ca să vezi că vinul e bun. Îți ajunge o sticlă sau chiar un pahar. Sunt convins că este aproape de acest deziderat.

M.S.: *Zholdak se autointitulează „dictator“, atunci când creează un spectacol. Își impune dur punctul de vedere?*

V.F.: Nu și-a impus punctul de vedere nici la *Idiotul*, nici la *Othello?!*, cel puțin față de mine. Eu am văzut spectacolul *Idiotul* realizat la Kiev și i-am spus că am altă viziune asupra personajului Mișkin. În *Othello?!*, i-am spus că nu vreau să fac un lăgo rău. Pe mine mă interesează un lăgo simpatic.

M.S.: *Acest regizor vine cu o tradiție teatrală. Dincolo de faptul că a fost elev la Vasiliev, la Moscova, are tradiție teatrală de familie, în Ucraina. Spectacolele cu actori ucraineni sau ruși diferă de cele două creații ale sale montate la Sibiu. Mă refer mai mult la stilul de interpretare. Este necesar ca actorul român să se adapteze stilului unui creator venit din altă școală?*

V.F.: Nu e vorba de altă școală, ci de profesionalism. Zholdak este un mare profesionist și un tip cu scilpiri de geniu. Acest lucru depășește ideea de școală. Are un mod aparte de a privi artistic.

M.S.: *Oricum, școala i-a fost baza, chiar dacă a ieșit din ramele ei.*

V.F.: Da, el a mers mult mai departe. Aici trebuie să te întâlnești cu artistul. Poți să fii de oriunde, dar să te întâlnești cu regizorul, în aspirații, la energie. Zholdak vrea să fii tot timpul în priză, iar pentru aceasta actorul trebuie să se îngrijească, să aibă o condiție fizică admirabilă. După *Othello?!*, mi-a spus că vrea să mai pună în scenă o variantă, în care eu să joc Desdemona. Pentru el, un personaj nu este bărbat sau femeie, este un univers. Tot așa se lucrează și cu Iulian Vișă.

M.S.: *Vă puteți detașa ușor atunci când obțineți un rol bun de la un alt creator?*

V.F.: Nu este vorba de un rol bun sau de unul mai puțin bun. Este vorba de întâlnire. Am mai lucrat cu regizori prestigioși, dar nu m-am „întâlnit“ cu ei. Întâlnirea între actor și regizor este foarte importantă. De la unii actori am auzit despre Silviu lucruri care nu au nici o legătură cu el. Pentru că ei, actorii, deși au jucat în spectacolele lui, nu s-au întâlnit cu acest creator. Tot așa și la Zholdak. „Terorismul“ acestuia este o rigoare puțin zgomotoasă.

M.S.: *Așa se exteriorizează el.*

V.F.: Așa se și alimentează. Un asemenea zgomot cred că e o mască, pentru că am simțit la Zholdak sensibilitate și timiditate.

M.S.: *Vorbiți despre calități aproape necunoscute. Dacă îl urmărești la repetiții, îl vezi vulcanic, dacă discuți cu el, îi simți orgoliile, după un succes îți apare ca un titan.*

V.F.: El cere mult de la actor, dar, este un copil mare. Niciodată nu aș putea refuza o colaborare cu el, oriunde ar monta. Sunt mult mai tentat să joc în regia unui „dictator“, cum este Zholdak, dar care știe ce vrea, decât în regia unui creator considerat minunat dar nu știe ce vrea.

M.S.: *Dincolo de faptul că sunteți actor, aveți și funcția de director artistic al Teatrului „Radu Stanca“ din Sibiu, instituție care s-a impus, de câțiva ani, nu numai datorită unor regizori importanți, dar și datorită conducerii ambițioase. Atât festivalul de teatru, cât și Teatrul „Radu Stanca“ au un mare rol în*

dezvoltarea culturală, din ultimii ani, a orașului Sibiu. Ștacheta nu mai poate fi coborâtă.

V.F.: Eu și Constantin Chiriac, directorul teatrului, suntem de multă vreme foarte buni prieteni. Noi l-am adus pe Iulian Vișa din Danemarca, am vrut să facem performanță. În primii ani – '90, '91 și apoi în '92 (anul când a murit Iulian) – începuse să se încropească aici ceva, după care, timp de șapte ani, teatrul a fost pe butuci. Ne-am adunat energiile la Casa de Cultură a studenților. Cu străduințele și demersurile lui Chiriac, s-a înființat Facultatea de Artă Teatrală. În 1999, când s-a organizat concursul pentru funcția de director, l-am sfătuit pe Constantin Chiriac să participe și, în cazul în care va câștiga, îl voi ajuta. Ne-am asumat responsabilitatea, pentru că a fi director într-o instituție este o corvoadă și nu un privilegiu.

M.S.: Trupa a fost „dezmoțită“ de Hausvater, Zholdak, Purcărete, apoi au venit Mihai Măniuțiu, Tompa Gabor...

V.F.: ...mari regizori ai momentului, aș îndrăzni să spun ai Europei. Tinerii noștri actori, încă studenți, care au jucat începând cu anul II la Silviu Purcărete, iar în anul III la Tompa, în *Gândacii*, privesc altfel lumea, ei au altă deschidere. Spre deosebire de un alt student care face la București două reclame la un detergent, studentul de la Sibiu joacă la Purcărete, a fost în peste zece turnee internaționale anul trecut.

M.S.: Festivalul a dat impuls construirii unui teatru în Sibiu, adică teatrul vechi care datează din anul 1788 va deveni în scurt timp teatrul nou. În România se mai deschid teatre, dar nu se și construiesc. La Sibiu se întâmplă.

V.F.: Sibiul este un oraș cu „stea“. Sperăm ca în 2008 să devină capitală culturală europeană.

Maria SÂRBU

